

Forslag til

underkapitler i ny felles

rammeplan for

lærerutdanningene

15. januar 2026

Innhold

§ 11 Lærerutdanning for barnehage	3
§ 11-1 Utdyping av kjernekompetanser	3
§ 11-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	3
§ 12 Lærerutdanning for trinn 1-4	5
§ 12-1 Utdyping av kjernekompetanser	5
§ 12-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	5
§ 13 Lærerutdanning for trinn 5-7	6
§ 13-1 Utdyping av kjernekompetanser	6
§ 13-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	6
§ 14 Lærerutdanning for trinn 8-10	7
§ 14-1 Utdyping av kjernekompetanser	7
§ 14-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	7
§ 14-3 Unntak	7
§ 15 Lærerutdanning for trinn 11-13, studieforberedende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring	8
§ 15-1 Utdyping av kjernekompetanser	8
§ 15-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	8
§ 16 Lærerutdanning for fag- og yrkesopplæring i videregående opplæring	9
§ 16 -1 Utdyping av kjernekompetanser	9
§ 16-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	9
§ 17 Lærerutdanning for forberedende og videregående opplæring for voksne	11
§ 17-1 Utdyping av kjernekompetanser	11
§ 17-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	11
§ 17-3 Unntak	11
§ 18 Lærerutdanning for praktiske og estetiske fag	12
§ 18-1 Utdyping av kjernekompetanser	12
§ 18-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	13
§ 19 Praktisk-pedagogisk utdanning – allmenn	14

§ 11 Lærerutdanning for barnehage

Utdanningen skal rettes mot pedagogisk arbeid i barnehagen.

Utdanningen skal kjennetegnes av en helhetlig pedagogisk tilnærming til lek, omsorg, læring og danning. Dette innebærer en lyttende, utforskende og barnesentrert pedagogikk, som stiller særlige krav til den profesjonelle omsorgs- og lærerrollen som må være nærværende, fleksibel og tilpasset et mangfold av behov, forutsetninger og målsetninger.

§ 11-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 5, skal utdanningen gi kompetanse i:

- å møte hvert enkelt barn og deres individuelle forutsetninger og behov.
- ivaretagelse av barns rett til medvirkning som del av pedagogiske vurderinger.
- å forstå og møte barns mange måter å være og kommunisere på, og ivareta barns sansende, kroppslige, utforskende, lekende og skapende uttrykksformer.
- å skape varierte pedagogiske miljøer og ta i bruk samfunnet som barnehagen er en del av slik at barn opplever tilhørighet, deltakelse og omsorg.
- ivaretagelse av lekens egenverdi.
- observasjon og tilrettelegging for barns lek, og i det å gi impulser som stimulerer og utvikler leken.
- å bruke digitale ressurser i det pedagogiske arbeidet på en sikker, etisk og forsvarlig måte for å støtte opp om barns lek, læring og medvirkning i et kreativt og allsidig leke- og læringsmiljø.
- ledelse av det pedagogiske arbeidet i barnehagen som omfatter ledelse av barn, barnegrupper og ansatte.
- ledelse av endrings- og utviklingsarbeid i barnehagen som en lærende organisasjon i takt med samfunnsendringer.
- etablering av tett kontakt og samarbeid med hjem/foreldre for å skape gode overganger og trygge rammer i barnehagebarns liv.
- å støtte samiske barns identitetsutvikling i alle barnehager ved å ha innsikt i samiske verdier og livsanskuelser.

§ 11-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Pedagogikk skal være et sentralt og sammenbindende fag, og ha et særlig ansvar for progresjon og profesjonsinnretting av utdanningen.
- Utdanningen skal sikre faglig bredde. I tillegg til pedagogikk, skal lærerutdanning for barnehage inneholde følgende fag: Samfunnsfag, religion/livssyn/etikk, norsk, matematikk, naturfag (herunder mat og helse), fysisk fostring, musikk, drama og forming.

- Fagene skal studiepoengfestes. Fagene skal inngå i emner som belyser profesjonsrettede tematikker. Utdanningsinstitusjonene må ha lokale strukturer som sikrer tverrfaglig samarbeid og sammenheng i utdanningen.
- Bacheloroppgaven skal være profesjonsrettet og praksisorientert.
- Utdanningens 3. studieår skal inneholde profesjonsrettet fordypningsemne på 30 studiepoeng.

§ 12 Lærerutdanning for trinn 1-4

Utdanningen skal rettes mot undervisning på trinn 1–4 og forberedende opplæring for voksne.

§ 12-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 5, skal utdanningen gi kompetanse i:

- å møte barn i overgangen til skole og lede læringsarbeid de første skoleårene med utgangspunkt i elevenes ståsted, muntlige språk og spontanitet.
- grunnleggende lese-, skrive- og matematikkopplæring og tverrfaglig undervisning.
- å tilrettelegge for lek som skal bidra til trivsel, utvikling, læring og danning. Kompetansen innebærer kunnskap om lekens egenverdi, ulike former for lek og lekens betydning for læring i fagene.
- å skape og formidle estetiske opplevelser for elevene og legge til rette for kreativitet og undring i alle fag.
- utøvende klasseledelse for å skape mestring og fellesskap for elevgruppen gjennom trygge og tydelige rammer og rutiner.
- å identifisere og legge til rette for elever som står i fare for å ikke oppnå forventet progresjon i lesing, skriving eller matematikk, slik at de får egnet intensiv opplæring som fremmer mestring og tilhørighet.
- å etablere et godt samarbeid mellom hjem/foresatte og skole for å sikre en god og trygg start på elevens skoleløp.
- å knytte digitale ressurser og praksiser til begynneropplæring.

§ 12-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Alle fag som tilsvarer skolefag, skal omfatte fagdidaktikk og begynneropplæring.
- Utdanningen skal inneholde minst 60 studiepoeng med profesjonsrettet pedagogikk og minst 30 studiepoeng i hvert av fagene norsk og matematikk.
- Praksis ved trinn 1–4 skal inngå i utdanningen.
- Masteroppgaven skal være profesjonsrettet og praksisorientert.

§ 13 Lærerutdanning for trinn 5-7

Utdanningen skal rettes mot undervisning på trinn 5-7, og forberedende og videregående opplæring for voksne.

§ 13-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 5, skal utdanningen gi kompetanse i:

- å tilpasse opplæringen til elever i overgangen mellom småtrinn, mellomtrinn og ungdomstrinn.
- å legge til rette for selvstendig læring og samarbeidslæring, både faglig og tverrfaglig, med gradvis økende kompleksitet.
- å anvende praktiske, estetiske og varierte arbeidsformer, og elementer av lek for å styrke utforskning, motivasjon og mestring.
- å legge til rette for inkludering og tilhørighet, og å støtte elevenes sosiale og emosjonelle utvikling i en periode med økende selvstendighet.
- å bruke underveisvurdering for å fremme elevenes læring og mestringstro.
- reflektert og kritisk bruk av digitale ressurser for å fremme læring i fag, kritisk tenkning og utforskning, og støtte elevene i utviklingen av digitalt medborgerskap i en alder preget av økende selvstendighet.

§ 13-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Alle fag som tilsvarer skolefag, skal omfatte fagdidaktikk.
- Utdanningen skal inneholde minst 60 studiepoeng profesjonsrettet pedagogikk.
- Praksis ved trinn 5-7 skal inngå i utdanningen.
- Masteroppgaven skal være profesjonsrettet og praksisorientert.

§ 14 Lærerutdanning for trinn 8-10

Utdanningen skal rettes mot undervisning på trinn 8-10 og forberedende og videregående opplæring for voksne.

§ 14-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 5, skal utdanningen gi kompetanse i:

- å kunne knytte undervisningen til ungdommers livsverden og støtte dem i å utvikle og utøve rollen som aktører i eget liv og i samfunnet. Dette innebærer å ha kunnskap om elevenes utvikling i overgang fra barn til ungdom.
- anvendelse av faglig, fagdidaktisk og pedagogisk kunnskap i tråd med gjeldende læreplanverk. Å lede undervisning på en måte som skaper engasjement og fremmer faglig og tverrfaglig læring gjennom varierte, praktiske og elevaktive arbeidsmåter på ulike læringsarenaer, er en del av kompetansen. Den inkluderer også kompetanse i underveis- og sluttvurdering i fag.
- reflektert og kritisk bruk av digitale ressurser for å fremme læring i fag og støtte elevene i utviklingen av digitalt medborgerskap.

§ 14-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Alle fag som tilsvarer et skolefag, skal omfatte fagdidaktikk
- Praksis ved trinn 8-10 skal inngå i utdanningen.
- Masteroppgaven skal være profesjonsrettet og praksisorientert.

§ 14-3 Unntak

I studieprogrammer som også utdanner til trinn 11-13 kan fagdidaktikk inngå som eget emne.

I studieprogrammer som også utdanner til trinn 11-13 skal masteroppgaven være profesjonsrelevant.

I studieprogrammer som også utdanner til lærerutdanning for fag- og yrkesopplæring kan utdanningen være på bachelornivå, jfr. § 6 om utdanningenes nivå.

Undervisningsfagene kan rettes mot yrkesfaglige utdanningsprogram og didaktikken inneholde yrkesdidaktiske perspektiver.

§ 15 Lærerutdanning for trinn 11-13, studieforberedende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring

Utdanningen skal rettes mot undervisning på trinn 11-13 for videregående studieforberedende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring samt forberedende og videregående opplæring for voksne.

§ 15-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 5, skal utdanningen gi kompetanse i:

- overganger elever står i. Dette innebærer både overgangsprosesser i videregående opplæring og fra videregående opplæring til høyere utdanning og yrkesliv.
- fagdidaktikk, som handler om forståelse av fagenes innhold, metoder og begrunnelser. Dette inkluderer kompetanse i underveis- og sluttvurdering i fag.
- reflektert og kritisk bruk av digitale ressurser i undervisning og vurdering i fag og for å støtte elevene i utviklingen av digitalt medborgerskap.

§ 15-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Utdanningen skal omfatte minst 30 studiepoeng fagdidaktikk og en masteroppgave med fagdidaktisk eller disiplinlig innretning.
- Praksis i videregående opplæring skal inngå i utdanningen.

§ 16 Lærerutdanning for fag- og yrkesopplæring i videregående opplæring

Utdanningen skal rettes mot undervisning for elever, lærlinger og voksne deltakere i yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående opplæring.

Utdanningen kan være bachelorutdanning eller praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag på 60 studiepoeng (PPU-Y), jf. § 6.

Studieprogram for lærerutdanning i fag- og yrkesopplæring som ikke er PPU-Y, men som rettes mot trinn 8-13, dvs. også utdanner til trinn 8-10, kan ligge på bachelornivå.

§ 16 -1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 5, skal utdanningen gi kompetanse i:

- ledelse og utvikling av inkluderende læringsmiljø som fremmer elevens mestring innen fag- og yrkesopplæring i varierte yrkesfaglige læringsarenaer.
- utøvelse av yrkene i samsvar med gjeldende kvalitetskrav, inkludert kunnskap om yrkenes utvikling og flerfaglige problemstillinger.
- anvendelse av yrkesdidaktikk til planlegging, gjennomføring og evaluering av yrkesfaglig opplæring i tråd med gjeldende læreplanverk og yrkenes utvikling i arbeidslivet.
- utvikling av elevers yrkesidentitet og yrkesstolthet, entreprenørielle holdninger og bærekraftig utvikling.
- arbeid med undervisningsvurdering i praktiske og varierte læringssituasjoner på en måte som fremmer faglig mestring i yrket, samt arbeid med sluttvurdering som gjenspeiler reell yrkesutøvelse og oppfyller kvalitetskrav i arbeidslivet.
- samarbeid med arbeidslivet og relevante samarbeidspartnere, herunder å ha en rolle som brobygger mellom skole og arbeidsliv.
- ledelse av opplæring innen fag- og yrkesopplæringens tradisjoner og utvikling av entreprenørielle ferdigheter og faglig utvikling, samt forening av profesjonsetiske prinsipper med arbeidslivets verdier.
- ledelse av opplæringen med bakgrunn i Profesjonsfaglig digital kompetanse som er både generell, fagspesifikk og spesialisert, og fremming av elevenes læringsprosesser gjennom kritisk- og etisk refleksjon i fag- og yrkesopplæringen.

§ 16-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Pedagogikken skal være rettet mot livslang læring innen fag- og yrkesopplæringens tradisjoner.

- Fag- og yrkesdidaktikk skal omfatte 30 studiepoeng.
- Bachelorutdanninger skal ha 120 studiepoeng i yrkesfaglig bredde og dybde jfr. det yrkesfaglige utdanningsprogrammet studenten tilhører.
- Bacheloroppgaven skal være yrkesrettet og knyttet til forsknings- og utviklingsarbeid innen fag- og yrkesopplæring i et profesjonsfaglig perspektiv.
- Praksisopplæringen skal gjenspeile trinnene det utdannes til.
- Yrkespraksis i bachelorutdanninger skal ha en varighet på minimum 60 dager, hvorav minimum 30 dager breddekompetanse innen eget utdanningsprogram og minimum 30 dager dybdekompetanse innen eget fag-, svennebrev eller autorisasjonsområde.

§ 17 Lærerutdanning for forberedende og videregående opplæring for voksne

Utdanningen skal rettes mot forberedende og/eller videregående opplæring for voksne.

Utdanningen skal inngå i lærerutdanninger rettet mot andre trinn og kontekster.

Omfang, nivå på utdanningen og andre føringer reguleres av føringer for andre trinn og kontekster utdanningen inngår i.

§ 17-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 5, skal utdanningen gi kompetanse i:

- å planlegge, gjennomføre og evaluere opplæring basert på en ressursorientert tilnærming til voksnes kompetanse, livssituasjon og mål.
- å legge til rette for opplæring som er variert, praktisk rettet og arbeidslivsorientert.
- grunnleggende lese-, skrive- og matematikkopplæring for voksne.
- å integrere opplæring i norskspråklige ferdigheter i fagundervisningen.
- å bruke digitale ressurser for å tilpasse undervisningen etter voksnes behov og forutsetninger, sikre aktive og inkluderende læringsprosesser og understøtte livslang læring og digital deltakelse.

§ 17-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

Ingen særskilte føringer.

§ 17-3 Unntak

Fritak for sidemål

Studenter som tar mindre enn 60 studiepoeng i norsk eller som tar norsk som andrespråk som undervisningsfag, og som ikke har fått vurdering i begge målformer i videregående opplæring, kan innvilges fritak fra vurdering i én målform. Det samme gjelder utenlandske studenter uten norsk videregående opplæring. Fritak skal fremgå av vitnemålet.

§ 18 Lærerutdanning for praktiske og estetiske fag

Utdanningen skal rettes mot undervisning i praktiske og estetiske fag i grunnopplæringens trinn 1-13, i voksenopplæring og kulturskole. Utdanningen er også relevant for folkehøyskole, andre læringsarenaer og det frivillige kulturlivet.

Utdanningen skal være femårig integrert masterutdanning.

Utdanningen skal utvikle studentenes identitet, både som faglige utøvere i et praktisk og estetisk fag og som profesjonsutøvere. Utdanningen skal sikre at opplæringen bygger på fagenes tradisjoner, kunnskaps- og ferdighetsområder, og inkluderer et mangfold av erkjennelses- og læringsformer. Utdanningen skal sikre at fagene ivaretar sin relasjonelle og sanselige karakter, og bidrar til å tydeliggjøre fagenes betydning i grunnopplæringen, for elevenes utvikling og for samfunnet.

§ 18-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 5, skal utdanningen gi kompetanse i:

- de praktiske og estetiske fagenes betydning og verdi for å fremme kulturrikdom, bevegelsesrikdom og identitet, og bruke mangfoldet i det faglige innholdet og elevgruppen som ressurs i arbeid med deltakelse, opplevelse og etisk refleksjon.
- å tilrettelegge læringsaktiviteter der elever utforsker og utvikler nye løsninger, skapende uttrykk og sammenstillinger, både ved å gjenskape noe kjent og ved å skape noe nytt og innovativt.
- å lede prosesser fra idé til ferdig aktivitet, resultat eller produkt, der kropp og sanser ses som forutsetninger for elevenes utprøving, læring og mestring. Det omfatter valg av læringsarenaer, materialer/utstyr og arbeidsmetoder, og å støtte elever gjennom å reflektere over og vurdere kvalitet som integrerte deler av prosessen.
- egne praktiske og utøvende ferdigheter der det kroppslige, sanselige og motoriske er sentralt. Det innebærer å beherske metoder, teknikker og verktøy, og å bruke praktisk erfaring og taus kunnskap som ressurs.

- å bruke digitale verktøy og ressurser i skapende og utforskende læringsprosesser for å fremme elevers praktiske ferdigheter, kreativitet og kritiske tenkning.
- å ivareta praktiske arbeidsformer og estetiske læringsprosesser i tverrfaglig læring og undervisning.

§ 18-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Masterfaget (Fag I) skal være ett av følgende: (a) dans, (b) design, kunst og håndverk, (c) drama og teater, (d) kroppsøving og idrettsfag, (e) mat og helse eller (f) musikk. Masterfaget skal ha et omfang på minimum 120 studiepoeng. Det skal inngå fagdidaktikk i masterfaget (Fag I). Fag II og eventuelt fag III skal være et undervisningsfag eller annet skolerelevant fag.
- Profesjonsfaget skal ha et omfang på minimum 60 studiepoeng og omfatte pedagogikk og fagdidaktikk.
- Praksisopplæringen skal bestå av minimum 130 dager og være en integrert del av utdanningen. Minst 90 dager skal være i grunnopplæringen, både på grunnskolens barnetrinn, ungdomstrinn og i videregående opplæring. Praksis i kulturskole kan erstatte deler av praksis i grunnopplæringen. Inntil 40 dager kan legges til andre relevante praksisarenaer.
- Masteroppgaven skal ta utgangspunkt i fag I og være profesjonsrettet. Den skal ha innslag av praktisk skapende og/eller utøvende virksomhet og bidra til å utvikle praksisfeltet.

§ 19 Praktisk-pedagogisk utdanning – allmenn

Praktisk-pedagogisk utdanning skal rettes mot undervisning på trinn 5-10 i grunnskole og trinn 11-13 i videregående studieforbereidende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring, samt forberedende og videregående opplæring for voksne. Utdanningen skal oppfylle ett av følgende:

- Tilbys som videreutdanning og ha et omfang på 60 studiepoeng. Opptakskrav skal være avlagt mastergrad.
- Tilbys som videreutdanning og ha et omfang på 90 eller 120 studiepoeng. Utdanningen skal oppfylle kravene som stilles til erfaringsbasert eller ordinær mastergrad i henhold til § 2-6 og 2-7 i forskrift til universitets- og høyskoleloven.

Praktisk-pedagogisk utdanning skal inneholde minst 30 studiepoeng fagdidaktikk og minst 60 dager praksis. Utdanningen skal utvikle kjernekompetanser slik de er beskrevet i § 5 og spesifisert i § 13, 14 og 15.